

Forfatter: Heiberg, Johan Ludvig

Titel: BREV TIL: Heiberg, Johanne Luise FRA: Heiberg, Johan Ludvig (1854-08-16)

Citation: Heiberg, Johan Ludvig: "BREV TIL: Heiberg, Johanne Luise FRA: Heiberg, Johan Ludvig (1854-08-16)", i *Fra det Heibergske Hjem*, J. H. Schultz Forlag, s. 267. Onlineudgave fra Danmarks Breve: <https://tekster.kb.dk/text/letters-002922578-000-shoot-L0029225780000054.pdf> (tilgået 03. maj 2024)

Anvendt udgave: Fra det Heibergske Hjem

Ophavsret: Materialet er fri af ophavsret. Du kan kopiere, ændre, distribuere eller fremføre værket, også til kommercielle formål, uden at bede om tilladelse. Husk altid at kreditere ophavsmanden.

[Læs Public Domain-erklæringen](#)

Onsdag Aften, 16 August 1854.

Iforgaars, kjære Hanne, fik jeg den kjærkomne Efterretning, at Du var arriveret til Franzensbad og befandt Dig vel. Men paa samme Tid maa jeg lade mig udskjeldes for en styg, letsindig, troløs Hund. Det er snarere Dig, som er en daarlig Hund til at regne, ikke saadan en Hund, som den berømte Munito, der lod sig see for Penge, og afgav saadanne Prøver paa sin Regnekunst, at han godt kunde blevet Lærer i Regning i en Tæveskole. Idag for otte Dage siden, altsaa Onsdag, Kl. 4 om Eftermiddagen, modtog jeg det Brev, hvori Du første Gang underrettede mig om, at Du skulde til Franzensbad, samt hvad Dag Du agtede at reise derhen. Mens. 268 samme Dags Morgen var allerede mit Brev til Dig afsendt, og adresseret til Marienbad naturligviis, hvilket jo har foraarsaget, at Du har faaet det noget sildigere end ellers. I Søndags Morges sendte jeg et nyt, adresseret til Franzensbad, og jeg seer følgelig ikke rettere, end at jeg staaer reen og skyldfri, og at Din Anklage er ubillig. Iøvrigt vilde jeg have skrevet paany igaar Aftes, og afsendt Brevet imorges, men maatte, paa Grund af et rasende Uveir, under hvilket det var umuligt at have Ro til at skrive, lade det fare, hvilket altsaa gjør en Dags Opsættelse. Klokken 8 begyndte Uveiret, Kl. 9 à 10 var det paa det Stærkeste, rasede i halvanden Time, og varede med nogen mere Moderation til ud paa Natten. Hverken jeg eller Nogen mindes at have oplevet Magen. Lynene kom ikke af og til, som ellers, men i halvanden Time stod Himlen i en uafbrudt Ild, flammende paa samme Maade, som naar man i en mørk Stue seer Ilden flamme i Kakkelloven. Paa samme Tid kom de frygteligste Orkanstød, som i et Jordskjælv, og Regnen styrtede i saadanne Strømme, at hele Byen var oversvømmet, og utallige Kjelderfolk maatte flygte over Hals og Hoved, og fik alt deres Indbo spoleret. Overalt hører man idag kun tale om ituslagne Ruder og nedbrudte Tage. Paa Amager er et stort Huus under Bygning blæst om lige til Grunden. Men det forstaaer sig, saadan som man her kliner Huse op, istedenfor at bygge, fortjener man ikke bedre, end at disse Pandekagehuse rives om. Her paa Søqvæsthuset har jeg ikke seet noget Spor af Skade, med mindre det skulde være i Haven, hvor jeg ikke har været idag, fordi Trappen er under Maling. Jeg gik op paa Loftskammeret idag, men fandt kun en ituslagen Rude, som ikke engang hørte til vort Vindue, men maa være kastet ind fra et andet. For at gjøre det Hele complet, var det just Tivolis Stiftelsesdag, der skulde celebreres med tusinde Forlystelser og deriblandt et ualmindelig stort Fyrværkeri. Jeg havde kort iforveien seet en Masse pyntede Damer tage derud, tilvogns ogs. 269 tilfods. Nøden derude skal have været gruelig. Ogsaa fra andre Steder hører jeg idag tragicomiske Beretninger. Madame Schiemann, 1) som boede paa Frederiksdal indtil imorges, havde Besøg af den gode Capelmester Gläser med Familie, hvilke maatte kjøre hjem i al Regnen. Den lille Jomfru Larcher, som skulde paa den første Theaterprøve idag, 2) var igaar underveis hertil paa en aaben Vogn; Hestene bleve sky over Uveiret og løb løbsk; en Mand paa Vognen fik sit Hoved slemt forslaaet, hun selv kom dog nok ikke tilskade. Og saa kunde den stakels Pige have sparet sig det Hele, thi Prøven gik overstyr, fordi Høedt paa en ganske formløs Maade lod paa anden, tredje Haand bringe det mundtlige Bud, at han laae syg paa Silkeborg, og ikke kunde komme før om et Par Dage. En ubekjendt Kjelling bragte Walsøe 3) dette Bud i Formiddags, kort før Prøven skulde være. Kjellingen sagde, at hun var sendt af Gundersen, og Gundersen sagde, at han havde faaet denne Besked af Nielsen, hvem han havde truffet i Helsingør, hvortil han (Nielsen) var kommen fra Silkeborg. 4) Dette vil nu koste Høedt en Mulct og følgelig megen Ærgrelse, thi han burde jo have skrevet selv. Her hjemme var under meerbemeldte Uveir stor Skræk og Sønderknuselse. Caroline laae i Sengen og jamrede, og Christensen maatte gaae ind og trøste hende. Marie turde ikke vige fra mig, som sad ved min Moders Seng, hun sank ned paa det lille Natskriin, og sagde halvhøit ved hvert af de stærkere Lynglimt: »I Jesu Navn«. Begge Pigerne troede udentvivl, at Dommedag var kommen, og det skal Mange have troet i Byen. Desværre vil man vel endnu spore det Værste, naar Efterretningerne indløbe fra Søen. Jeg tænkte paa, om Du havde været underveis paa et Dampskib. I den Henseende behøver man forresten sjældent at forurolige sig, thi saadanne Uveir have ikke stor Udstrækning, og man kan tvertimod i Almindelighed antage, at det Uveir, som forskrækker os her, raser ikke langt ude i Østersøen, ved Fyen, Jylland eller Holsteen. Men paa vore nærmeste Kyster maas. 270 det have været frygteligt. — See, det var nu om Uveiret; jeg har maaskee skrevet altfor meget derom, men det staaer udsletteligt for mine Tanker, som Noget, jeg aldrig har seet Mage til. Man har imidlertid endnu ikke hørt, at Lynet skal være slaaet ned noget Sted, men Orkanen har oprevet mange af de største Træer i Dyrehaven. Og nu Punctum herom! Du finder vist, at det er paa Tiden.

Hertz har nu forandret det Anstødelige i det nye Stykke, og det er idag sendt til Udskrivning, saa Du ved Din Hjemkomst strax kan komme paa Oplæsning, ifald Du vil paatage Dig Rollen af »Den Yngste«; de Ældre blive dog Mad. Holst og Jfr. Andersen, saa Du i den Henseende ikke behøver at have Betænkeligheder. 1) Hauchs Stykke er, som Alt, hvad Hauch skriver, temmelig udramatisk, blandt Andet i Dia-logen. Der er Et og Andet ret smukt deri, det staaer naturligviis høit over »Gjengjeldelsen«. 2) Jeg kan nok mærke, at han har villet skrive et Slags Modstykke til »Ruth«, for at vise, hvorledes dette skulde have været. Men heri bliver Meget at rette; lykkeligviis er han jo altid villig til at forandre hvad det skal være. Det franske Stykke, hvorom jeg skrev i mit forrige Brev, kan ikke bruges. Jeg har ogsaa maattet opgive Meyerbeers nyeste Syngestykke »Nordstjernen«, som gjør Lykke og er i Mode i hele Frankrig og Tydskland; 3) thi uden at tale om, at Stykket er det værste Sømmensurium, er det aldeles umuligt at besætte det store Antal Roller, hvoraf hver fordrer en virkelig Skuespiller. Hovedrollen, en simpel Pige, som bliver Peter den Stores Gemalinde, er noget rigtigt Fjælebodstøieri. Hun kommer først som Marketenterske, kort efter som Zigeunerinde, derpaa i en Festdragt, dernæst som Soldat, der trækker paa Vagt og staaer i Skilderhuus, siden i et andet qvindeligt Costume, derpaa som Vanvittig, naturligviis i en hvid Kjole, som er udtrykkelig foreskrevet, endelig i Kroningsdragt

som Keiserinde. Det var Noget for Mad. Fossum, dersom hun havde Kræfter dertil, thi man maa være Pakæsels. 271for at bære saadant et Læs, og dersom hun kunde spille Rol=ten med al den megen Text, syng den kan hun vel sagtens. — Loge-Auctionen er nu tilendebragt. Det hedder sig almin=deligt — og det er jo godt — at Logerne ere solgte til omtrent samme Priis som ifjor, men det forholder sig ikke ganske saa, Abonnementet er iaar lidt lavere; men det gjør ikke saa meget til Sagen, naar kun Aften-Indtægterne maa blive gode. Jeg erindrer ikke, om jeg har fortalt Dig, at man i Dagbladet 1) har raadet Folk til ikke at abonnere, især fordi Nielsen rimeligviis gaaer af. De Blad-Redacteurer ere dog nogle Slyngler, som skrive imod deres bedre Overbeviisning, thi de vide meget godt, at det ikke er Nielsen, som vedligeholder Interessen for Theatret.

Bang er nu meget i Bedring, og Dahlerup havde det bedste Haab idag. Fra Fru Hauch skal jeg hilse; jeg mødte hende forleden paa Gaden. 2) Stakkels Amalie Price, som var hos mig idag, er ganske ruineret ved Kjærestens Død; hun seer ganske fortvivlet ud, og kan ikke tale uden med Taarer i Øinene. Franciska Ryge er nu kommen tilbage fra Jylland. Jeg har idag havt et Brev fra hende, hvori hun melder, at hun er meget i Bedring, endskjøndt hun ikke for det Første kan gjøre Tjeneste. Hendes Moder siger forresten ogsaa, at hun virke=lig er bedre.

Din Beretning om Opholdet i Noahs Ark — saaledes kan man jo vel kalde Kroen mellem Marienbad og Franzensbad — er jo meget morsom, og gaaer over i det Romantiske ved Studenten og hans Søster. Naar Du fandt saa stor Behag i disse to Personer, og ikke ellers havde Noget imod, at de toge Plads paa Vognen, undrer det mig, at Du ikke tilbød Kudsken et lille Vederlag for at tage dem med. — Det er jo ret glædeligt, at Du befinder Dig saa vel, at Du har god Appe=tit, god Søvn, godt Humeur. Bare det nu Alt vil blive ligesaa godt efter Hjemkomsten, naar Du lidt efter lidt kommer ind i en ganske anden Levemaade. Jeg har lagt Mærke til, ats. 272hvad Du allermindst kan taale, er at have Folk hos Dig om Aftenen. Det er ogsaa en urimelig Levemaade at sidde ved et Thee- og Flaskebord til langt ud paa Natten, og animere sig ved Samtaler paa den Tid, da man skulde give efter for den naturlige Slappelse, der betinger en naturlig Søvn. Ogsaa mig bekommer det slet ikke godt. Men for Dig, som saa mange Aftener maa anstrenge Dig paa Theatret, er det dobbelt skadeligt ikke at nyde Ro og Hvile paa dem, som Du har til Raadighed. Men hvorledes skal man gjøre en Forandring heri, naar man dog ikke vil opgive al Omgang i Huset? Nogle Enkelte komme vel om Formiddagen, men de Fleste vælge helst Aftenen, naar man ikke udtrykkelig indbyder dem til Middag. Du har flere Gange havt nogle Planer i denne An=ledning, men de ere alle strandede paa practiske Vanskelig=heder. Man kommer næsten til det Resultat, at en Skuespiller=inde ikke stadigt kan see Selskab hos sig, og dog behøver hun det saa godt som en Anden. Hele Feilen ligger i vor dumme Skik her tillands, at Folk ikke kan komme sammen uden at spise og drikke; de komme for »at blive«, som vi kalde det. Deri ligger det, at det er anstrengende for Vert=inden, som skal sørge for Provianten, deri ligger det, at det trækker ud paa Natten, og at man nyder Meer end man skulde eller endog har Lyst til. Men hvordan skal det ændres? Kan Du ikke, under Paaberaabelse af, at Du for det Første skal føre en streng Levemaade og gaae regelmæssigt tilsens, gjøre en Forandring heri for den nærmeste Tid efter Din Hjemkomst? Naar Forandringen først er gjort, bliver det ikke saa vanskeligt at vedligeholde den for længere Tid. Det gjælder blot om at faae udbredt for Alle, at vort Huus ikke længere er et Aftenhuus; Folk vil da nok komme paa andre Tider, og man kan jo bede Nogle om Middagen saa ofte som det lader sig gjøre. Jeg troer desuden, at vort Huus nu er det eneste i hele Byen, som er et Aftenhuus. Ikke Een af Dem, som kommer til os, har selv aabent Taffel om Aftenen. Des. 273Allerfleste besøge hinanden om Formiddagen, eller ved Som=mertid paa den tidlige Eftermiddag, og have Aftenen for dem selv eller den nærmeste Familie. Som sagt, betænk hvad Du kan gjøre for at vedligeholde Din nuværende gode Hel=bred. Det er ellers slemt, at Mavesmerten endnu ikke er borte; men maaskee kan den tage Afsked ved Brugen at Dit nu=værende Bad. — Een Ting lad mig ikke forglemme. Det vilde være mig kjærere, om Du kom hjem en anden Dag end just en Onsdag, da jeg om Formiddagen skal være paa Theatret, og det kan Du let gjøre ved at tage fra Hamborg over Lübeck eller Wismar i Stedet for Kiel. Dampskibsreisen fra Wismar er forsaavidt den behageligste af alle, som der er meget faa Passagerer. Den fra Lübeck skeer med det gode Skib Skirner, der for to Aar siden bragte os fra Ystad. Reisen fra Kiel er den ubehageligste, fordi det Skib altid er overfyldt. Fra Ham-borg gaae Jernbaner baade til Lübeck og Wismar saa godt som til Kiel. Men skulde Du nu ikke desmindre komme over Kiel, maa Du et Øieblik see ind til Kellermanns i Neumünster. — Papiret er til Ende, og Klokken er 11. Jeg kan nu blot sige Dig God Nat og omfavne Dig i Tanken. Jeg skriver snart igjen, thi jeg er slet ikke nogen styg Hund, men

Din hengivne
J. L. Heiberg.

Berlings Tidende bringer iaften den Efterretning, at Mad=vig har frasagt sig at være Medlem af Rigsraadet (Du veed, at man har sendt ham en Adresse med det Forlangende), men at han paa samme Tid har meldt sig ud af Landstinget. 1) Saaiedes mister han en aarlig Indtægt af over 1000 Rdlr. Kan Du læse dette Tal, saa daarlig Hund som Du er til at regne?